

Necdet BAYRAKTAROĞLU
(E) Savcı

Yaşlılık, hayatın son durağıdır ve sonbaharıdır. İnsanoğlunun iyisi ile kötüsü ile geride bıraktığı ömrünün son zamanları olup, kendini ölüme her zamankinden bir adım daha yakın hissettiği anlardır. Bu konuda Hz. Peygamber Efendimiz: **“Ademoğlu, kendisini kuşatan ölümcül tehlikelerle birlikte var edilmiştir; Bu tehlikeleri atlatsa bile, ihtiyarlığa yakalanır ve neticede ölür”** demektedir. Ölüm bir yok oluş değil, Yüce Rabbimize açılan bir kapıdır ve O’na kavuşmadır.

Gençlikte sağlığının kıymetini bilen yaşlı, kendisine nimet olarak verilmiş olan çocukluk, gençlik ve olgunluk çağlarının güzelliklerini yaşar ve mutluluğunu duyar. Bu geçen çağların değerini bilmeden ve sağlıklı bir şekilde geçirmeden yaşayan

YAŞLILIK

İnsan yaşadıkça değil,
yaşamadıkça yaşlanır.

yaşlı ise, bu nimetlerin kıymetini bilememenin hüznünü yaşar. Her hastalığın bir şifası vardır. Ancak ihtiyarlığın tedavisi yoktur, Allah böyle bir imkânı insanoğluna vermemiştir. Çocuk iken büyümüş, sonra gelişmiş, güçlenip olgunlaşmış ve sonra da gün gelmiş yaşlanmıştır. Artık eskisi gibi göremez, işitemez ve rahat hareket edemez ve önceden yaptıklarını yapamaz hale gelmiştir. Yüzü, cildi kırış-

miş, beli bükülmüş ve saçları beyazlaşmış, düşünce ve algılama gücü azalmış ve zayıflamıştır. Firdevsi bu hususta: **“Gençlik ilkbahar gibidir. Yaşlılık kışa benzer, öyle bir kış ki, arkasından bahar gelmez”** diye ifade etmiştir.

Türkler aile ve yaşlılarına çok bağlı idi. Milli ve dini, ahlaki ve törelerine göre yaşlılar çok önemli değerd. Yaşlılar ve büyükler, toplumun taşıyıcısı durumunda idi. Türkler, sağlam geleneksel bir aile durumlarına ve yaşlılarına karşı büyük sorumluluklar duymuşlar, güçlü yapılarını asırlardır korumuşlardır. Geniş ailede, anne ve baba, çocukların yanında ayrıca nine ve dede, ailede vardı. Evvelden çocuk doğunca, dede ve ninenin olduğu böyle bir geleneksel ailede gözlerini açıyordu ve mensubiyet duygusunu fazla yaşıyor, dini ve milli, kültürel ve ahlaki bilgileri ve hayat tecrübelerini daha fazla öğreniyordu.

İslam dininde yaşlılara büyük önem verilmektedir. Yüce Rabbimiz Kurânında, yaşlılık dönemini sefil ve düşkün dönem olarak belirtmektedir. Bu konuda Kurânımız Rum Suresi 54. Ayetinde: **“Allah, sizi güçsüz olarak yaratan, sonra güçsüzlüğün ardından bir güç veren, sonra gücün ardından bir güçsüzlük ve yaşlılık verendir. O, dilediğini yaratır. O hakkıyla bilendir, hakkıyla kudret sahibidir”** denilmekte, Nahl Suresi 70. ve Hac Suresi 5. Ayetinde ise: **“Allah sizi yarattı. Sonra sizi öldürecek. İcinizden kimileri de bilgili olduktan sonra hiçbir şeyi bilmesin diye ömrünün en düşkün çağına ulaştırılır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, (her şeye) hakkıyla gücü yetendir”** diye ifade edilmektedir.

Her insanın farklı bir ömrü bulunmakta olup kimisinin kısa, kimisinin de uzundur. Uzun süre yaşayacak kişilerin bile en sonunda

düşkün dönemine ulaşacaktır. Kurânımız Yasin Suresi 68. Ayetinde: **“Kime uzun ömür verirse onu yaratılış itibariyle tersine çeviririz. Hala düşünmeyecekler mi?”** denilerek, ihtiyarlık ne kadar uzasa da, ölümün yine yaşanacağı belirtilmektedir. Ama kimse yaşlanmak istemez. İrlandalı yazar Jonathan Swift bu konuda: **“Herkes uzun yaşamak ister, ama kimse yaşlanmak istemez”** diye söylemiştir. Allah, insana genç iken verdiği güç ve sıhhati, akli ve bedeni yaşlandığı zaman elinden almakta, aciz duruma düşürmektedir. Hz. Peygamber Efendimiz bu durumu çok iyi bildiği için, ihtiyarlık sonucu oluşan acizlikten Allah’a sığınırım duasında şöyle demiştir: **“Allah’ım! Cimrilikten, tembellikten ömrün en rezil/düşkün zamanından, kabir azabından, hayatın ve ölümün fitnessinden sana sığınırım”**. Yine bir duasında: **“... Allah’ım! Tembellikten, bunaklık derecesinde yaşlılıktan, günahattan ve borçlu kalmaktan sana sığınırım”** diye söylemiştir.

Allah insanlara hayat ve ölümü, yaşarken nasıl güzel davranacak, ne şekilde yaşayacak diye sınamak için vermiştir. Ancak insanoğlu yaratıldığına amacından habersiz yaşayıp gitmektedir. Birçok insan güçlü, itibarlı zamanlarında dünyanın zevk ve eğlencelerine kanarak yaşamakta ve sağlığını, vaktini ve parasını har vurup savurmakta, ölmeyecekmiş gibi ömrünü değerlendirmeden geçirmektedir. Hz. Peygamberimiz bu konuda: **“Ademoğlu büyürken beraberinde şu iki şeyle büyür: Mal sevgisi ve uzun ömür yaşama isteği”** diyerek, insanların hayatlarında nefsanî arzularından ve uzun yaşam isteklerinden vazgeçmeyeceklerini belirtmiştir. Fransız yazar J. J. Rousseau: **“Çok yaşamış insan uzun yıllar yaşayan değil, hayatın**

anlamını en fazla anlamış insan dır” diye söylemiştir.

Ömrünü boş ve beyhude geçiren insan, büyük bir kayıp ve pişmanlık içerisinde, kendisine verilen nimet ve haklardan mahrum kalacaktır. Kurânımız Müminin Suresi 39. Ayetinde: **“O halde insan, geçici faydalanma yurdu olan dünya için değil, asıl ebedi olarak kalınacak ahret hayatı için”** hazırlanmalı diye buyrulmaktadır. Hz. Peygamberimiz ise: **“Bedeni yıpratın hastalıktan, bunaklığa sebep olan ihtiyarlıktan ve ansızın geliveren ölümden önce hayırlı ameller işlemeye gayret etmelidir”** demektedir. Bu nedenle insan, ömrünün son yıllarında ahret hayatı için hazırlanmalı, iyiliklerini artırmalı, hayırlarını bol bol yapmalıdır. Bu hususta Peygamberimiz: **“Kim saç ve sakalını Allah yolunda ağartırsa, bu (beyazlık) kıyamet günü kendisi için nur olur”** diyerek insanları uyarmıştır. Bir güzel sözde: **“İhtiyarlık da bir misafirdir, onu ağır-lamak gerekir”** diye söylenmiştir.

İnsanoğlu gençlikte zamanını ne ekerek geçirirse, ihtiyarlığında onu biçer. Bu konu ile ilgili olarak Din alimi Urve: **“Bir yaşlı için şu durum ne acıdır. Ona bir şey sorulur ama onun hiç bilgisi yok”** diyerek, oğullarını başına toplayıp şöyle nasihatte bulunmuş: **“Oğullarım, öğrenin! (Bugün) her ne kadar sizler topluluğun küçükleri iseniz de elbette bir gün gelecek başkalarının büyüklükleri olacaksınız”** demiştir. Avusturyalı yazar Ebner Von Eschenbahc bu konuda: **“İnsan gençliğinde öğrenir, yaşlılığında anlar”** diye söylemiştir.

Yılların verdiği olgunluğu ve birikimi yaşayan yaşlı, gençlik ve olgunluk döneminde elde ettiği bilgi ve tecrübelerini, insanlara özellikle gençlere aktararak faydalı olmalı, danışılan ve görüşüne değer verilen kişi

olmalıdır. Romalı devlet adamı Çiçero bu hususta: **“Yaşlılığa karşı en mükemmel ilaç, bilgili ve erdemli olmaktır”** diye söylemiştir. Zaten ihtiyar, yaşlı **“Seçkin, seçilmiş, tecrübeli, güngörmüş, danışılan”** kişi demek olup devlet başkanları hep yaşlıların bilgi ve görgülerine başvurmuşlardır. Türk beyleri, hakanları ve padişahları da hep yaşlılarına, ak saçlılarına danışır ve görüşlerini alırlardı. Hz. Ömer de bu yola başvurmuş, hatta tartışmalı birçok konularda yaşlı ve tecrübeli kadınların bile görüşlerini almıştır. Yaşlılıkla ilgili bir sözde: **“Yaşlılık kimilerinde bilgelik, kimilerinde ise ölümü gözleme”** diye belirtilmiştir.

Toplumda birlikte yaşamının gereği olarak yaşlılar da, çevresi ve yakınları ile devamlı irtibat halinde olmak ve sosyal ilişkilerini artırmak ister. Bu dönemde daha çok sevgiye, saygıya ve ilgiye ihtiyaç halindedir. Bunları yalnızlığa terk etmek, arayıp sormamak, sosyal ortamlardan uzaklaştırmak, dışlamak onları mutsuzluğa sevk eder. Hz. Peygamber Efendimiz: **“Beli bükülmüş ihtiyarlar, süt emen bebekler ve otlayan hayvanlar olmasa idi, üzerinize azap yağardı”** diye ifade ederek, saç ağarmış, beli bükülmüş ihtiyarların, yaşadıkları toplum içinde rahmet kaynağı olduklarını, diğer insanların da onlar sayesinde nime-

te kavuştuklarını belirtmektedir. Bu nedenle onlara yapılacak ziyaretler, hatır sormalar ve ihtiyaçlarını karşılayacak yardımlar, kendilerini daha sağlıklı ve iyi hissetmelerini sağlayacak ve hayata bağlayacaktır.

Özellikle evlatlar, yaşlanmış anne ve babalarına sahip çıkarak, sevgi, saygı ve ilgilerini sunmalı, sıkıntı ve sorunlarında yanında olmalı, sık sık ziyaret ederek gönüllerini almalıdır. Hz. Peygamberimiz de: **“Rabbin rızası, anne babanın rızasına bağlıdır. Rabbin öfkesi ise anne ve babanın öfkesine bağlıdır”** diyerek, anne ve babayı memnun etmeyen Allah'ı hoşnut etmeye-

ceğini ifade etmektedir. Yanlarında veya ayrı yerlerde yaşlanan anne ve babalarına ikram ve iyiliklerde bulunarak hayır duaları alınmalı ve memnun edilmeleri sağlanmalıdır. Çünkü onların duası Yüce Rab katında öncelikle kabul olunan ve geri çevrilmeyen dualardır. Hz. Peygamberimiz bu hususta: **“Allah Teala, sünnete bağlı bir şekilde istikamet üzere yaşayan, saçları ağarmış ihtiyar bir Müslüman kendisine dua ettiğinde, kuşkusuz ona istediğini vermemekten haya eder”** diyerek yaşlı kişilerin dualarının kabul olacağını belirtmiştir. Yaşlı annesinin bütün ihtiyaçlarını karşılayan ve hayır duasını alanlardan birisi de Ebu Hureyre’dir. Şefkatli ve yardımçı davranan oğluna duasında: **“Sen, yaşlı halimde bana nasıl iyilik ve ihsan da bulduysan, Allah da sana öyle merhamet etsin”** demiştir.

Yaşlı anne ve babaları veya diğer yaşlıları ziyaret etmeyen, arayıp sormayan, yardımda bulunmayan, irtibatı kesen kişiler büyük vefasızlık göstermiş olurlar. Hz. Peygamberimiz: **“Akrabalarıyla ilişkisini kesen kimse cennete giremez”** demiştir. Öncelikle bu kural, elbette anne ve babaları ile ilişkilerini kesenler için geçerli olacaktır. Yanında yaşlanan anne ve babasına saygı ve ilgi göstermeyen kişiler için Peygamberimiz: **“Burnu yere sürtülsün”** der. Bunu üç kere tekrarlayınca, ashaptan birisi: **“Ya Resulallah, kimdir o?”** deyince: **“Yanında annesi ve babasından biri yahut her ikisi ihtiyarlayıp da cennete giremeyen kişidir”** demiştir.

Ayrıca, yaşlılara sevgi, saygı ve ilgi göstererek onlara yardımcı olmalıyız. Bir gün yaşlanacak gençler, yaşlılara hürmeti, ilgiyi esirgememelidir. Onlara selam vererek hatırları sorulmalıdır. Hz. Peygamberimiz bu konuda: **“Bir genç, ihtiyar bir kimseye yaşından dolayı hürmet eder-**

se, Allah da ona yaşlılığında kendisine hürmet edecek birini hazırlar” demekte ve yaşlılara hürmet edilmesini belirtmektedir. Bir gün kendisini görmek isteyen yaşlı bir adam gelir, ancak oradaki insanlar yaşlıya yer açmakta ağır davranırlar. Bunun üzerine Hz. Peygamberimiz: **“Küçüğümüze merhamet etmeyen ve büyüğümüzün saygınlığını kabul etmeyen bizden değildir”** demiştir. Bir Alman atasözünde: **“İhtiyarları hürmetlendirmeli, gençleri değerlendirmeli”** diye söylenmiştir.

Yaşlanma, fiziksel ve ruhsal olarak değişimlerin yaşandığı ve geciktirilmesi, önlenmesi mümkün olmayan bir dönemdir. Önemli olan bu dönemi sağlıklı ve olumlu duygularla dolu yaşamaktır. Bir düşünür: **“Önemli olan ihtiyarlamadan yaşlanmaktır”** diyerek, sağlıklı yaşamanın önemini belirtmiştir. İsveç atasözünde: **“Gençliğin güzel bir yüzü, ihtiyarlığın güzel bir ruhu vardır”** diye söylenmiştir. Yaşlılığın başlangıç yaşı 65 yaş ve üstü kabul edilmektedir. Bugün ülkemizde 6 milyon 192 bin 962 kişi yaşlı grubunda olduğu bilinmektedir. Yaşlıların çoğunluğunun emekliler olduğu bilinmektedir. Bu insanlar aktif çalışma hayatından, pasif çalışma hayatına geçtiklerinden hayat biçimlerinde boşluk oluşmaktadır. Böyle yaşlılar genellikle, işe yaramadıklarını düşünerek yalnızlığa düşmektedirler. Bu insanlara, topluma faydalı olmaları için sosyal yaşamdan kopmadan sağlıklı yaşam süreci imkânı hazırlanmalıdır.

Yaşlılar Haftası, her yıl Mart ayının 18 ile 24 ncü günleri arasında kutlanır. Bu tarihlerde yaşlılarla ilgili programlar, konuşmalar ve anlatımlar yapılır, gezi ve müzik eğlenceleri gibi etkinlikler düzenlenir ve yaşlılara ziyaretlerle gönülleri alınmaya çalışılır.

Teknoloji ve iletişim, modern hayat tarzı ailelerimizi ve yaşam tarzımızı

bozmaya ve parçalamaya dönük faaliyet içindedirler. Ahlaki değerlerimiz ve milli ve manevi yapımız her geçen gün önemini kaybetmektedir. Geleneksel aile yapımız bozulmaktadır. Yaşlılarımız yalnız, çaresiz ve sahihsiz ortada kalmış bulunmaktadır. Kimileri evlerinde yalnız, kimileri huzurevlerinde kaderini yaşamaktadır. Kimsesizlik, şartlar gereği huzurevinde terk edilmiş halde hayatını sürdüren yaşlılar çoktur.

Yaşlılarımızı ilgi, sevgi, saygı günden güne azalmaktadır. Onlara şefkat, iyilik ve yardım kapıları bir bir kapanıyor. Devletimiz sosyal yaşamdan kopmadan yaşam tarzlarına yeni imkânlar kazandırmalı, yaşlılarımızı hayata bağlamalı ve sağlıklı bir ömür sürmeleri sağlanmalıdır. Sağlıklı ve rahat bir ortam sağlayan huzur evleri çoğaltılmalı, yeni imkânlarla hizmete sokulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Yaşlılara Saygı- Lamia Levent- Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. - Ank. 2009
- Yaşlılık ve Yaşlılara Sunulan Hizmetler- Bülent Durgun-İst. Büyük Şehir Yay. 1999
- Yaşlılık- Italo Svevo- Mitra Yay.- İst. 2015
- Yaşlanma ve Yaşlılık- Alan Duben - İst. Bilgi Üniversite Yay.- İst. 2018
- Kurani Kerim ve Sünnette Yaşlanma ve Yaşlılık- Osman Aldemir -Beyan Yay.-İst.2014
- Üçüncü Bahar Yaşlılık ve Bilgelik- Nathan Bilig- Evrim Basım- İst. 2000
- Anne Baba Hakları ve Evlatlık Görevleri- Hasan Çalışkan- Çelik Yay.- İst.2011
- Hadislerle İslam- Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. - 7 Cilt- Ank.2014
- Ömer Asım Aksoy- Atasözleri Sözlüğü- Türk Dil Kurumu Yay.- Ank.1971